

ביאורים

לאחר שהרמב"ם חשף את עומק הנסיון של הגויים בפגיעה בדת ישראל - המצאת דת בטענה שהיא התורה מה' - הוא מראה שדניאל כבר התנבא על בעיה זו. דניאל התנבא על קרן קטנה שיש לה עיניים כעיני אנשים ופה שמדבר גדולות, והיא עוקרת את הקרניים הגדולות שהיו לפנייה. קרן זו, מנבא דניאל, תמשיך ותרצה לפגוע בדת ישראל, אך ה' לא ייתן לה. מסביר הרמב"ם שהמצאת הדתות המדומות לתורה, שעתידות לדחות את התרבויות שקדמו להן מבמת ההיסטוריה, ולעמוד במרכז התרבות האנושית, היא בדיוק מה שמתאר דניאל בנבואתו. הקרן, שהיא מצד עצמה קטנה, מדברת גדולות, מתפארת שיש לה נבואה מן השמים ועוד. הרצון של הקרן הוא "להשגיח זמנין ודת", לעקור את התורה.

מובטח לנו שדבר זה לא יצליח. שום דרך שתקום בעולם לעקור את ישראל ואמונתם לא תצליח. גם אם לאורך זמן מסוים מאמיני הדתות המתחזות יעמדו במרכז הבמה האנושית, ואפילו אם יהיה הזמן הזה מאות שנים רבות מאוד, לבסוף השקר וההתחזות יעקרו, ודת ישראל תעמוד ותנצח.

הרחבות

• ודאות הטוב העתידי

ואף על פי שתראה להם גדלה ותגברת זמן ארך או קצר - לא יתמיד להם הדבר ההוא ולא ישאר. הרמב"ם מלמד אותנו פה עיקרון חשוב - סבלנות. יש אומות שנראה שהן שולטות בעולם כולו ונדמה שאין סיכוי שיתערער שלטונן אי פעם. מלמדנו הרמב"ם שבתור עם המאוחד עם חי העולמים, המושגים שלנו נצחיים, וגם הסבלנות שלנו - היא של נצח.

הרב קוק כותב באורות הקודש על היכולת להביט אל העתיד הרחוק: "העדיניות הנפשית היא מרגילה את האדם להביט את הבטת חייו ואידיאליו למרחוק... אריכות הזמן אינו חוצץ כלל בעד הנפש העדינה" [חלק ב תקג, 'עדן העתיד' כה].

הביטחון של הצדיקים בה', שיושיע את עולמו באחרית הימים, מביא שמחה ומתיקות, ונותן משמעות לחיים בעולם, כבר עכשיו, בהווה הנוכחי. הסיבה לכך היא הידיעה שיש מטרה לעולם ובסופו של דבר הוא יגיע אליה, וגם עכשיו, ובכל רגע, הוא צועד לכיוונה. המדרש מספר על דוד המלך: "לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים. למה נקוד על 'לולא' אמר דוד לפני הקב"ה: יודע אני שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא, אבל איני יודע אם יהיה חלקי עמהם" [מדרש תהילים כז, תשז]. לדוד המלך אין אפילו את ה'לולא', הוא כבר ממש רואה את "טוב ה' בארץ חיים" מול עיניו. ואפילו שאינו יודע אם הוא עצמו יזכה להיות בין הצדיקים או לא - זה לא משנה מעצם אושרו על הצעידה המתמדת של העולם למגמת הטוב, על הוודאות שהעולם מתקדם לטוב, על הידיעה שבמבט כללי העולם תמיד במגמה להגיע לטוב.

חזון דניאל על קרני החיה

וכבר קדמה לנו גם פן הודעה מה' יתעלה על יד דניאל כי פן יהיה, ושבאחרית הענין יעמד עומד יתן דת דומה לדת האמתית, וידבר גדולות, כלומר יאמר שנתן לו ספר, ודבר ה' אליו והוא דבר אל ה', וזולת זה מרב דבריו. אמר דניאל פשספר ותאר עמוד מלכות רומי, והמשיל עמידת משגוע, והיותו מנצח מלכות רומי ומלכות פרס ומלכות יון, בקרן שעלתה צומחת, וארכה ועצמה, כמו שהתבאר מן הפתוב ההוא להמון ולסגלה, שהם עניינים גלתה אותם המציאות, לא יסבלו פרוש אחר. אמר: "משתכל" הוית בקרניא ואלו קרן אחרי זעירה סלקת ביניהן ויתלת מן קרניא קדמיתא אתעקרה מן קדמיה, ואלו עיניו פעיני אנשא בקרניא דא ופם ממלל רברבן" (דניאל ז, ח). ואתה הסתכל תקון המשל הזה ופליאתו. אמר שראה הקרן הקטנה העולה כאשר ארכה והפילה שלש קרנות לפנייה, והוא נפלא לארכה, והנה לקרן שתי עינים דומות פעיני אדם, ופה מדבר גדולות, רצוני לומר: שהוא יתן דת דומה לדת האלהית, ויתפאר בנבואה, וירבה דברים. ובאר לנו דניאל שהוא יתפאר בבטול זאת התורה וישתדל לשנותה, אמר: "ויסבר להשגיח זמנין ודת" (שם שם, כה). ובאר לו ה' יתעלה שהוא יאבדוהו אחר עצמתו ורב גדלתו, עם כל מי שנשארו מן הקודמים לו, ושאלו החולקים שלשתם, רצוני לומר: הפת המכרחת בחרב, והמתפארת בטענות, והמתדמה בדת - כלם יאבדו. ואף על פי שתראה להם גדלה ותגברת זמן ארך או קצר - לא יתמיד להם הדבר ההוא ולא ישאר*.

משתכל וכו' - תרגום: התבוננתי בקרניים, והנה קרן אחרת קטנה עולה ביניהן. ושלוש מן הקרניים הקדומות נעקרו מלפניה, ועיניים כעיני אדם היו בקרן, ופה המדבר דברים גדולים. **ויסבר וכו'** - ויחשוב לשנות את מועדיהם ודתם (של ישראל).

